

METODIKA PRO PODÁNÍ ŽÁDOSTI O NÁHRADU ŠKODY ZA ZTÍŽENÉ ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Vlastníci (nájemci¹) zemědělsky obhospodařované půdy mají dle ustanovení § 58 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Zákon**“) za splnění určitých níže uvedených podmínek nárok na náhradu újmy za ztížené zemědělské hospodaření. Tato metodika vychází z příslušných právních předpisů a jednání na ředitelství Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „**AOPK**“). Metodika je rozdělena ve vztahu ke škodám za rok 2020 a k budoucím škodám za rok 2021. Agrární komora doporučuje všem svým členům postupovat při podávání žádosti v souladu s touto metodikou.

POSTUP PRO PODÁNÍ ŽÁDOSTI ZA ROK 2020 A 2021

PODMÍNKY PRO VZNIK NÁROKU NA NÁHRADU ÚJMY:

(a) pozemek je zemědělsky obhospodařován

Zemědělským hospodařením se rozumí užívání zemědělských pozemků způsobem odpovídajícím charakteristice druhu pozemku a způsobu využití pozemku.

(b) pozemek byl postižen nadměrným výskytem hrabošů polních

V praxi se může jednat o poškození úrody na pozemku v důsledku výskytu jakéhokoliv druhu živočicha - nemusí se jednat pouze o hraboše polní.

(c) pozemek nelze ošetřit přípravkem proti hrabošům polním, jelikož se na pozemku (v katastrálním území pod které spadá) vyskytují zvláště chránění živočichové

Podle § 50 Zákona je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů. Seznam zvláště chráněných živočichů tvoří přílohu k Zákonu. Informaci, zda se v dotčeném katastrálním území nachází zvláště chránění živočichové poskytují regionální pracoviště AOPK a krajský úřad - odbor životního prostředí.

(d) hospodáři vznikla na pozemku v důsledku výše uvedených skutečností škoda

(e) stanovisko orgánu ochrany přírody a krajiny k možnosti (ne)aplikace přípravku proti hrabošům polním

Vlastníci (nájemci) se mohou ve smyslu § 56 Zákona obrátit na orgán ochrany přírody a krajiny (i) s žádostí o povolení výjimky ze zákazu zdržení se aplikace přípravku proti

---

¹ V zákonné dikci je označení nájemce zemědělsky obhospodařovaného pozemku nesprávné, od roku 2014 se jedná o pachtýře pozemku, který užívá pozemek se všemi jeho plody a výnosy. Pro účely tohoto stanoviska budeme operovat s pojmem nájemce.

hrabošům nebo (ii) s žádostí o vydání stanoviska, zda je na dotčeném pozemku potřebné udělení výjimky a zda se opravdu nemůže aplikovat přípravek proti hrabošům.

Uvedené podmínky (a), (b), (c) a (d) musí být ze Zákona kumulativně naplněny. Co se podmínky (e) týče, někteří vlastníci (nájemci) v průběhu roku 2020 žádali o výjimku či o stanovisko orgán ochrany přírody a krajiny, pokud obdrželi od orgánu ochrany přírody a krajiny zamítavé stanovisko, mohou toto přiložit jako přílohu k žádosti. Stanovisko orgánu přírody a krajiny je vhodným podpůrným argumentem pro uznání náhrady škody, nejedná se však o obligatorní záležitost žádosti.

Dále, splnění podmínek (b) a (d) musí být vlastníkem (nájemcem) pozemku patřičně zdokumentováno. Nejvěrohodnějším důkazem je šetření Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělství (dále jen „ÚKZÚZ“)². Jako průkazný dokument je dle vyjádření AOPK rovněž považována fotodokumentace a video (pokud možno s časovou stopou)³.

Podmínky (a) a (c) zůstávají beze změn.

Naplnění podmínek (b) a (d) doporučujeme v roce 2021 detailně zdokumentovat. Šetření ÚKZÚZ je vhodným důkazem, jedná se však o zpoplatněnou službu ÚKZÚZ a není hospodárné a reálné ji aplikovat na všechny postižené dílčí půdní bloky. Dle vyjádření AOPK je rovněž možné se obrátit na jejich příslušné regionální pracoviště a zaměstnanci AOPK provedou šetření na místě a vyhotoví o tom protokol. Toto šetření je bezúplatné a je v rámci AOPK samotné - z našeho pohledu se jedná o nejefektivnější způsob prokazování skutečností.

Co se podmínky (e) týče - doporučujeme všem vlastníkům (nájemcům) aby kontaktovali příslušný orgán ochrany přírody a krajiny s žádostí o vydání stanoviska v dikci § 56 Zákona. Není nutné, aby vlastníci (nájemci) žádali o udělení výjimky dle § 56 Zákona; správní řízení o udělení/zamítnutí výjimky je zbytečně časově náročné a v mnoha případech zbytečné. Zcela bude postačovat, když vlastníci (nájemci) oslaví orgán ochrany přírody a krajiny s žádostí o vydání stanoviska, zda by jim v daném případě mohla být udělena výjimka či nikoliv. Stanovisko orgánu ochrany a přírody je pak vhodné přiložit k žádosti o náhradu újmý za ztížené zemědělského hospodaření.

---

² V teoretické rovině by v rámci posuzování žádosti AOPK měla proplácet i vícenáklady spojené s prokazování existence hrabošů a vzniku škody. Zákon tento případ však explicitně neupravuje a na AOPK toto prozatím nebylo předmětem jednání. Přesto doporučujeme vícenáklady spojené s prokazováním zahrnout do výše konečné škody a podložit příslušným daňovým dokladem ÚKZÚZ.

³ K tomuto důkaznímu prostředku máme interně výhrady, jelikož fotografie nelze průkazně přiřadit k jednotlivým dílčím půdním blokům. Nelze tedy než vyčkat oficiálního postoje AOPK při vyřizování žádostí.

KDO MŮŽE ŽÁDOST PODAT:

Žádost může podat vlastník pozemku nebo nájemce pozemku. V případě, že podají žádost vlastníci i nájemce současně, náhrada je vyplacena pouze vlastníkovi pozemku (bez ohledu na skutečnost, kdo podal žádost dřív a komu fakticky škoda vznikla).

Z tohoto důvodu doporučujeme uzavřít s vlastníky pozemků dodatek k současné nájemní smlouvě, ve kterém bude ujednáno, že vlastník pozemku postupuje své právo na podání žádosti o náhradu škody (a související zisky) na nájemce, kterému škoda fakticky vznikla. Na přípravě dodatku pro členskou základnu pracujeme a budeme ho mít hotový do konce ledna 2021.

DO KDY JE NUTNÉ ŽÁDOST PODAT:

Žádost o náhradu škody za rok 2020 je nutné podat nejpozději do 31.3.2021, včetně. Zásadní je podání žádosti do uvedeného data - žádost nemusí být striktně vzato kompletní (popř. podložena veškerými důkazy). V případě, že příjemce žádosti shledá žádost nedostatečnou - co se skutkových tvrzení i důkazů týče - vyzve žadatele o doložení dalších skutečností, a to i po uplynutí data k podání žádosti.

Žádost o náhradu škody za rok 2021 je nutné podat nejpozději do 31.3.2022. Žádost se musí vždy podat nejpozději do tří měsíců následujících po kalendáři roce, ve kterém škoda vznikla.

K JAKÉMU STÁTNÍMU ORGÁNU SE ŽÁDOST PODÁVÁ:

Věcně příslušným orgánem ochrany přírody a krajiny k posouzení žádosti je primárně Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Pouze na území národních parků a jejich ochranných pásem, na území Chráněné krajinné oblasti Šumava a Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce poskytují náhradu příslušné správy národních parků.

Místně příslušné jsou regionální pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (popř. příslušné správy národních parků), v jejichž katastrálním území se dotčený pozemek nachází.

NÁLEŽITOSTI ŽÁDOSTI:

Jednotlivé náležitosti a přílohy žádosti jsou upraveny vyhláškou č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nárok, v platném znění (dále jen „**Vyhláška**“). Vyhláška bohužel neupravuje případ vzniku škody v důsledku přemnožení hrabošů a zákazu aplikace

přípravků - ani neobsahuje obdobný případ. Při podání žádosti je tedy nutné vycházet z obecných náležitostí Vyhlášky a stanovit si způsob výpočtu výše škody.

Žádost o náhradu musí obsahovat (§ 4 odst. 1 Vyhlášky):

- (a) obchodní firmu nebo název, identifikační číslo, bylo-li přiděleno, sídlo a právní formu, jméno a příjmení statutárního orgánu nebo jiné osoby oprávněné za právnickou osobu jednat, je-li žadatelem právnická osoba;
- (b) jméno a příjmení, datum narození, číslo občanského průkazu, popřípadě jiného obdobného průkazu dokládajícího totožnost, identifikační číslo, bylo-li přiděleno, místo trvalého pobytu, je-li žadatelem fyzická osoba;
- (c) bankovní spojení: název a sídlo peněžního ústavu, číslo účtu, kód banky, specifický symbol, má-li být náhrada poskytnuta žadateli na účet;
- (d) požadovanou výši náhrady vypočtenou postupem podle níže uvedeného vzorce;
- (e) odůvodnění nároku odkazem na ustanovení § 56 Zákona⁴, z něhož vyplývá omezení; a
- (f) výměru (plochu), pro niž se náhrada uplatňuje, a to v hektarech s přesností na dvě desetinná místa.

Vzor žádosti tvoří přílohu č. 1 Vyhlášky. **(Příloha č. 1 této metodiky)**

Příloha žádosti obsahuje (§ 4 odst. 2 Vyhlášky):

- (a) výpis z katastru nemovitostí ne starší než tři měsíce nebo nájemní smlouvu k pozemku;

*Nájemci v ideálním případě předloží všechny nájemní smlouvy k pozemkům, na kterých hospodaří. Vzhledem ke skutečnosti, že zemědělská půda je ve veřejném registru půdy evidována pomocí dílčích půdních bloků, bylo na jednání s AOPK domluveno, že nájemci přeloží čestné prohlášení, že zemědělsky hospodaří na konkrétních dílčích půdních blocích, spolu s přehledem užívaných parcel a vlastníků. Pokud by AOPK nestačilo čestné prohlášení a přehled, vyzvala by žadatele k předložení nájemních smluv. **(Příloha č. 2 této metodiky)***

Jsme si vědomi faktu, že dokládání všech nájemních smluv je velmi administrativně náročné a budeme se snažit do budoucna jednat s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zemědělství o možnosti změny textace Vyhlášky, tak aby neoprávně nezatěžovala nájemce pozemků.

- (b) parcelní číslo pozemku, na který je náhrada újmy uplatňována;

---

⁴ Případně prováděcí právní předpis nebo na konkrétní pravomocné rozhodnutí, závazné stanovisko nebo souhlas vydaný na základě zákona nebo jeho prováděcích právních předpisů.

dtto výše

- (c) kopii katastrální mapy s vyznačením části pozemku, na které je náhrada uplatňována; je-li pozemek evidován zjednodušeným způsobem, kopii katastrální mapy doplněnou orientačním zákresem parcel z dřívější pozemkové evidence;

Dle veřejně dostupných informací na webu AOPK není nutné dokládat katastrální mapy s vyznačením pozemků - je zde tedy rozpor se zákonnou textací Vyhlášky. Z tohoto důvodu můžeme doporučit při podání žádosti kopii katastrální mapy nepřikládat. Následně však můžete být zcela legitimně vyzváni pracovníky AOPK doložení tohoto dokumentu.

- (d) druh pozemku⁵, druh zemědělské kultury podle evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů⁶, jedná-li se o zemědělskou půdu;
- (e) doklad o tom, že byl poskytnut finanční příspěvek za omezení z důvodů ochrany přírody podle § 69 Zákona nebo náhrada podle zvláštního právního předpisu včetně dokladu o jeho výši, případně čestné prohlášení o tom, že poskytnut nebyl;
- (f) doklad o finanční částce poskytnuté na pozemek, na který je náhrada žádána, z veřejných prostředků formou dotace, příspěvku nebo kompenzace na účel odpovídající omezení, na které žadatel uplatňuje náhradu, v kalendářním roce, za který je náhrada požadována, vlastníku nebo nájemci pozemku, případně čestné prohlášení, že taková částka nebyla poskytnuta; mají-li tyto částky vyplacené v předcházejících letech z veřejných rozpočtů vztah ke kalendářnímu roku, za který je náhrada požadována, žadatel předloží též doklady o těchto finančních částkách;
- (g) pravomocné rozhodnutí, z něhož vyplývá zmírnění omezení, na jehož základě újma vznikla nebo trvala, případně čestné prohlášení, že takové rozhodnutí nebylo vydáno
- (h) čestné prohlášení, že omezení, na které žadatel uplatňuje náhradu, nevzniklo souběžně v plné míře nebo částečně na základě jiného právního titulu, jestliže souběžně nevzniklo
- (i) potvrzení o zařazení do evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů, jedná-li se o pozemek na zemědělské půdě; nepřesahuje-li výměra pozemku 0,5 ha, doloží žadatel toto potvrzení v případě, že je do této evidence již zařazen;

Tento bod je splněn předložením výpisu (přehledu užívaných parcel a vlastníků) ke konkrétním dílčím půdním blokům z registru půdy. Pozemky nepřesahující výměru 0,5 ha nemusí výpis překládat, nejsou-li vedeny v registru půdy.

⁵ Pozemky se člení podle druhů na ornou půdu, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty (dále jen „zemědělské pozemky“), lesní pozemky, vodní plochy, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy.

⁶ Druhem zemědělské kultury je orná půda, trvalý travní porost a ostatní kultura. Bližší popis je uveden v § 3 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů.

- (j) částku odpovídající snížení v obvyklém objemu produkce z jiného omezení zemědělského hospodaření, než je omezení podle § 58 odst. 2 Zákona, nebo škodných událostí, případně čestné prohlášení, že nedošlo k tomuto snížení; a
- (k) smlouvu, z níž vyplývá smluvní omezení odpovídající omezení, na které žadatel uplatňuje náhradu, byla-li sjednána, případně čestné prohlášení, že smluvní omezení nevzniklo.

Vzor čestného prohlášení tvoří přílohu č. 2 Vyhlášky. (Příloha č. 3 této metodiky)

K žádosti dále musí být přiložen dokument, jehož náležitostí je (§ 4 odst. 4 Vyhlášky):

- (a) popis konkrétních dopadů omezení na hospodaření;

V dokumentu doporučujeme podrobně vylíčit skutečnost, že pozemky byly postiženy nadměrným výskytem hrabošů polích, a vzhledem ke skutečnosti, že v daném katastrálním území se vyskytují zvláště chránění živočichové, žadateli bylo zakázáno orgánem ochrany přírody a krajiny (popř. žadatel nemůže v souladu se Zákonem) aplikovat přípravky proti hrabošům polním. V důsledku uvedeného tak žadateli vznikla škoda na žních (a případně musel vynaložit finanční prostředky na prokázání vzniku a výše škody⁷). Rovněž doporučujeme v dokumentu odkázat na případná šetření ÚKZÚZ ohledně počtu nor hrabošů polních na daných dílčích půdních blocích, stanovisko AOPK k možnosti udělení výjimky ze zákazu aplikace hubících prostředků proti hrabošům polním a případnou fotodokumentaci (viz. podmínka pro vznik nároku na náhradu újmy (b) a (d) viz výše).

- (b) postup výpočtu náhrady;

Pro určení výše škody doporučujeme uplatnit následující vzorec:

$$\frac{(V_1 + V_2 + V_3 + V_4 + V_5)}{5} - V_0 + VN = N$$

kde

V₁, V₂, V₃, V₄ a V₅ = výnosy za předchozích 5 kalendářních let v Kč

V₀ = výnos za postižený rok 2020 v Kč

VN = vynaložené vícenáklady na evidenci, monitorování a prokázání vzniku a rozsahu škody (popř. jiné vícenáklady) v Kč

N = konečná výše náhrady škody v Kč

- (c) vstupní údaje použité pro výpočet; pokud existují vstupní údaje v listinné podobě, jsou součástí dokumentu;

---

⁷ Viz komentář č. 2 výše.

Výnosy z předchozích let lze ve vztahu k jednotlivým krajům doložit veřejně dostupnými údaji zveřejňovanými Státním zemědělským a intervenčním fondem (dále jen „SZIF“). Rovněž je vhodné jako podpůrný argument předložit relevantní informace z Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Ve vztahu k vícenákladům doporučujeme doložit příslušné daňové doklady.

(d) požadovanou výši náhrady vypočtenou na základě údajů uvedených v (a) až (c).

Dle sdělení AOPK není nutné si pro určení výše náhrady škody si nechat vypracovat znalecký posudek. Jednalo by se o nadbytečný vícenáklad a i znalecký posudek by si AOPK při posuzování žádosti nechávala prověřit svými odborníky, kteří pracují s veřejně dostupnými informacemi (jako např. statistiky SZIF).